

коју му је аутор дао још 1924. године у руском издању. Он је тада у предговору написао да то није ни уџбеник ни приручник о историји старог вијека, већ да представља његов покушај да кратко и сажето саопшти сопствене погледе на развитак античког свијета. У том погледу, наглашава Ровстовцев, да му није био основни циљ да изложи чињенице из историје старог вијека већ да истакне њихове главне карактеристике, да покаже њихову узјамну повезаност, да их објасни и да на темељу њих да историју развоја античког свијета. Избегавајући при томе, као и обично, категоричне судове, Ровстовцев указује да је све то зависно од степена нашег научног сазнања, и према томе, много шта може у његовој књизи бити хипотетично, али исто тако изражава и његове личне погледе на важније проблеме старе историје. Он њен задатак види у разјашњавању прошлости човјечанства као и у реконструкцији живота људи у читавој његовој многобројности и развоју од најстаријих времена до нашега доба.

Ровстовцева „Историја старог свијета“ представља циклус предавања из античке историје која је аутор држао студентима прве године Универзитета у Висконсину и у нешто измијењеном облику студентима друге године Јелског Универзитета. Она не упућује на античке изворе (Ровстовцев изворе наводи само у случајевима у којима му се чинило да је то неопходно), као ни на дјела модерних научника. У том погледу може неко рећи да је његова књига застарјела. Не, ово дјело није застарјело већ задржава своју специфичну вриједност и значај. О новијим открићима читаоци се могу упознати у главнијим цртама из књига наших и страних аутора.

Залагањем Издавачког предузећа Матице српске имамо и ово дјело на српскохрватском језику. Својим комплексним и продубљеним излагањем оно ће у много чему задовољити велико интересовање наших савременика за античке теме.

Смајо Чекић

МЕЂУНАРОДНИ НАУЧНИ СКУП „ЖИВОТ И ДЕЛО МИХАИЛА ИДВОРСКОГ ПУПИНА“

Под покровитељством председника Републике СФРЈ друга Тита у Новом Саду је 4. 5, и 6 октобра одржан симпозијум на горњу тему а 7. октобра 1979. године у Идвору, родном мјесту Пупиново, одржана је велика народна свечаност. Симпозијуму су присуствовали истакнути научни и политички радници Војводине, као и чланови југословенског одбора за обиљежавање 125-годишњице рођења Михаила Пупина. Симпозијуму су такође били присутни у име Колумбија универзитета у Њујорку на коме је Пупин радио, Пупинов ученик и сарадник Исидор Раби, добитник Нобелове награде за физику, председник Академије наука у Њујорку Сидни Боровиц, као и шеф Пупинове Катедре са Колумбија универзитета и познати физичар Чијен Шијен Ву.

У раду скупа узело је учешће 49 учесника са 46 реферата и са-

општења из Југославије, Сједињених држава Америке, Канаде, Демократске Републике Немачке и Совјетског Савеза. Неколико реферата поднијели су амерички научници југословенског поријекла и Југословени који тамо привремено бораве и раде.

Научни скуп је радио у заједничкој сједници и у двије секције: а) Значај научног рада Михаила И. Пупина за развој науке и технике, б) Однос Пупина према збивањима на тлу Југославије и у исељеништву. У првој секцији прочитано је 15 реферата, али нас овдје интересује рад друге секције. У другој секцији прочитано је 28 реферата, двојица реферата били су спријечени да учествују у раду секције, а једно саопштење је накнадно поднијето. Поднесени реферати могу се груписати у три цјелине. А) Реферати који се односе на економске, социјалне, политичке и друге прилике у Вој-

водина у вријеме када је рођен и одрастао Пупин, преломну улогу мајке у образовању његове личности и у његовом животу као и утицај породице и друштвене средине на личност Михаила Пупина. Из тих реферата, као и дискусије по њима види се да су иселјавања из Војводине била посљедица економских, политичких и националних разлога. Б) Највећи број реферата био је посвећен Пупиновом животу и раду међу нашим иселјеницима у Сједињеним државама Америке. У тим рефератима поклоњена је била пажња анализи економског и друштвеног положаја наших иселјеника у америчком друштву, њиховом окупљању и организацији, њиховом односу према великим историјским збивањима у Америци, у свијету и југословенским земљама за живота Михаила Пупина. Било је доста говора о улози Михаила Пупина у животу и раду наших иселјеника, његовом раду на упознавању америчке јавности са положајем Срба и осталих југословенских народа у старом крају и њиховом борбом за национално ослобођење. Такође нашла је мјесто и Пупинова активност у балканском рату. У овој групи посебну цјелину чине реферати који обрађују свестрану Пупинову активност у току првог свјетског рата на окупљању и слању добровољаца у црногорску и српску војску, на купљењу новчаних прилога који су слали Црној Гори и Србији и црногорским и српским интернирцима и заробљеницима у разним логорима у Аустро-Угарској и на уједињењу југословенских народа. Неки реферати у цјелини или дијелом обрађивали су и веома сложено питање Пупиновог учешћа у раду делегације државе Срба, Хрвата и Словенаца на мировној конференцији у Паризу 1919. године и његов допринос у одређивању границе те нове државе. В) Трећу цјелину чини група реферата која расправља о специфичним странама Пупинове личности, његовом односу према умјетности, великој новчаној помоћи и заштити коју је он давао и пружао истакнутим умјетницима, националним, културним и умјетничким установама, галеријама, академијама и школова-

њу сиромашних ученика без обзира на њихово национално поријекло. Указано је и на његово интересовање за модерну пољопривреду а било је ријечи и о његовом тестаменту.

Два се реферата односе на његово дјело, биографију „Са пашњака до научника“ и Пулицерову награду, највећу награду за књижевност у Сједињеним државама Америке коју је он добио за поменућу биографију. Пупин је био први Југословен које је добио ту награду.

О поднесеним рефератима вођена је плодна дискусија. Међу референтима и дискусантима било је и различитих мишљења у оцјењивању улоге Пупина у појединим питањима. Све то указује на сложеност и интересантност појединих питања везаних за име Пупиново као и на неопходност рада на даљем проучавању постојеће и откривању нове грађе о Пупину. Општи је утисак да је успио научни скуп. На скупу је указано на свестрану личност Пупина као научника, проналазача, професора универзитета, на његову велику улогу као личности у културолошком и политичком смислу. „За Пупина нијесу постојале границе између природних и друштвених наука. Он је имао развијен смисао за теоријски рад и примјену својих открића. Није правио разлику између физичког и интелектуалног рада.“

У Пупиновом родном мјесту Идвору, 7. октобра, у Пупиновом дому, одржана је свечана академија гдје је говорио и предсједник југословенског одбора за обиљежавање Пупиновог јубилеја, академик др Богољуб Станковић. Академију је поздравио Лоренс Иглбергер, амерички амбасадор у Југославији. На академији, одлуком одбора прва златна плакета „Михаило Пупин“ додијелена је другу Титу покровитељу ове значајне манифестације „у знак захвалности за подстицај развоја науке и стварлаштва као снаге мира и напретка.“ То велико признање добили су и музеј Михаило Пупин у Идвору, Колумбија универзитет у Њујорку на коме је дуго година радио Михаило Пупин и Исидор Раби, Пупинов ученик и сардник. На ве-

ликој народној манифестацији у Идвору између осталих били су присутни Стеван Дороњски, члан Председништва СФРЈ и Радован Влајковић, председник Председништва САПВ, који је као изасланик председника Ти-

та говорио на свечаности. На свечаности је прочитана и порука Председника Тита. Отворени су споменик, музеј Михаила Пупина и нова пошта.

Новица Ракочевић

Бранко Кркељић, ДИМИТРИЈЕ ГЕОРГИЈЕВИЋ СТАРИК

Београд 1979.

„Монографијом о Димитрију Георгијевићу-Старику започињемо издавање „Мале шпанске библиотеке“, посвећене истакнутим интербригадистима у шпанском грађанском рату“ — пише у предговору књиге борац шпанског рата и првоборац наше револуције Чедо Капор. Он даље наглашава „да је намера издавача да у низу монографија о појединим учесницима у шпанском грађанском рату или о групама тих бораца јаче осветлимо њихове личности и отргнемо од заборава животне историје које су они исписали својим интернационалним револуционарним деловањем... те да се и биографија истакнутог интербригадисте, учесника октобарске и наше југословенске социјалистичке револуције, друга Димитрија Георгијевића, коју је написао Бранко Кркељић, појављује у јубиларној шездесетој годишњици онивања КПЈ и СКОЈ-а... Она садржи не само заједнички уводни део и биографију овог револуционара него осветљава историјске и друштвено-политичке чиниоце у завичају у ком је Димитрије Георгијевић понижао, затим велике историјске догађаје кроз које је он прошао и у којима је учествовао: први светски рат, октобарска револуција и учешће Југословена у њој, послереволуционарни догађаји у Совјетском Савезу, односно у Коминтерни, Стаљинове чистке, грађански рат у Шпанији, други светски рат и Георгијевићева улога у њему — у СССР-у и нашој земљи, као и послератна социјалистичка изградња Југославије...“

Овом значајном монографијом, као првом књигом шпанске библиотеке, коју је финансирао Савез бораца Ковина, публициста и

писац бројних фељтона Бранко Кркељић дао је велики прилог историји не само КПЈ већ и међународног радничког покрета, јер захвата и обрађује кроз Георгијевићево учешће највеће историјске догађаје столећа, који су утицали на измену света. Сама чињеница да је Георгијевић у октобарској револуцији у Русији примио друга Тита у Партију, представља посебан историјски догађај. Поред тога, његови сусрети са другом Титом од Великог октобра до Седмог конгреса СКЈ, као учесника у два рата и три револуције, у којим се догађајима име друга Тита сусреће у књизи преко 50 пута, истичући његов историјски профил, све то чини посебну вредност ове књиге.

Монографија се по структури састоји из седам делова, са уводним делом који садржи текстове друга Тита, Благоја Паровића, Долорес Ибарури Пасионарије и Сантјага Кариља, који су објављени као уводни чланци у зборнику „Шпанија 1936—1939“, и биће заједнички свим монографијама шпанске едисије „ради бољег осветљавања великог револуционарног чина у ком су учествовали јунаци шпанског рата“.

У првом делу монографије аутор је обрадио младост Димитрије Георгијевића и његове тешке животне услове у завичајном Ковину и у Аустроугарској Монархији чии је био поданик и војни обвезник, и као такав упућен на руски фронт.

У другом делу се износи Георгијевићев живот и рад у Русији од 1914. до 1921. године, тежак живот у логорима ратних заробљеника, формирање Прве српске добровољачке дивизије у Русији